

GORAN MRAKIĆ
LUMEA
E CĂMAȘA MEA
DE FORȚĂ

Editor: Loredana Tîrzioru
Ilustrația copertei și desene: Danilo Milošev-Wostok
Desing copertă: Aurelian Scorobete
Paginare: Svetlana Bandu
Corectură: Rodica Szokola

Editura Brumar
România – Timișoara
300050, str. A. Popovici 6
e-mail: office@brumar.ro
www.brumar.ro

Copyright © 2020 Goran Mrakić & Editura Brumar, pentru prezenta ediție.
Toate drepturile asupra acestei ediții sînt rezervate. Reproducerea integrală sau parțială, pe orice suport, fără acordul scris al editurii, este interzisă.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MRAKICÓ, GORAN

Lumea e cămașa mea de forță / Goran Mrakić. - Timișoara :
Editura Brumar, 2020

ISBN 978-606-726-208-7

821.163.4

GORAN MRAKIĆ

**LUMEA
E CĂMAȘA MEA
DE FORTĂ**

**B R U M A R
2020**

SÂNGE SPUMANT ÎN LOC DE ȘAMPANIE

„Prea multă literatură, puțin sânge în penițe”, zice un vers al acestei cărți care poate încăpea în expresia „mai puțină literatură, mult sânge în peniță”. În cazul de față, literatura este doar o supapă auxiliară prin care este redată, copios, întreaga noastră realitate pre și postdecembristă în Timișoara, în pusta bănățeană. Volumul acesta are sânge, are fiere, are viață, are tot ceea ce pot produce la un loc fericirea, durerea, nostalgia și speranța nejustificată.

Goran e ca un medic care te operează fără mânuși și anestezie, care îți comunică diagnosticul în față și-ți detectează metastaza înainte de apariția cancerului. O poveste urâtă, spusă frumos de urât. Pentru că realitatea este, practic, iminentă, la fel ca moartea – ni se întâmplă tuturor. Unii reușesc să o dribleze, în funcție de propriile capacități, să o camufleze, să o recondiționeze după chipul și asemănarea propriului spirit, să o fardeze sau să o schilodească, să o ignore sau să o ia de coarne, să fie altcumva pentru fiecare. Însă tabloul nostru social, moștenirile întunericului, puterile noi pe care le-am descoperit sub formă de avânt și crez, sau puterile care ne-au părăsit pe parcurs – ne fac părtași timpului despre care credeam că-l vom gestiona fiecare altfel, având iluzia că ne aparține.

„Când se lua curentul, întunericul din camera devenea aliatul nostru”, zice Goran, amintindu-și epoca în care „ne era rău, dar ne era bine”.

Copilul de la sat descoperea, fascinat și curios, marele oraș în care a fost deschisă vânătoarea de iubire, carieră, identitate, rost. A crescut acolo, a crezut în el, l-a consumat, l-a iubit. Nu știe dacă-l mai iubește în continuare în realitate sau doar în spațiul personal dintre două copertți, între care i-a zugrăvit, deopotrivă, magia prăpădului și prăpastia frumuseții, extazul avântului și aterizarea forțată. Timișoara care promitea să fie cel mai bun loc în care poți fi mereu tânăr, o eternă țară a făgăduinței. „Ceva mai mare decât o victorie, ceva mai important decât un titlu, ceva mai măreț decât un palmares” – deși face parte din contextul speranțelor legate de un meci al echipei Poli Timișoara, această frază are greutatea întregii noastre raportări la orașul în sine.

După ce timp îndelungat s-a raportat la Timișoara ca la un bun personal, Goran zice că „orașul putrezește încet ca un stârv de fier-beton, peste el se va așterne cândva un alt oraș”. Cucerit de oferta de nerefuzat a urbei, care oscilează mereu între bine și rău, autorul a redescoperit, spontan și neanunțat, magia microcosmosului rural din care provine și la care s-a raportat cu un soi de pioșenie și misticism caracteristice lucrurilor esențiale.

Societatea noastră postdecembristă a conceput repede un copil, numit Realitatea, un copil care nu a fost decretul, ci unul foarte dorit de părinții săi: libertatea, democrația, lumina. Doar că nimeni nu-și închipuia că această mamă a fost mai bătrână decât o bunică la vremea însămânțării ei. A fost, de fapt, un Benjamin Button, și, paradoxal, de fiecare dată avorta câte un făt viu. *Prăpădilă, Cântăreața televiziunii locale, Băieții de la chioșc, Femeia de serviciu, Veteranul de război* – fiecare

dintre aceste povești este un personaj, la fel cum fiecare personaj este o poveste. Povestea devenirii, și, în același timp, a pierzaniei noastre ca generație.

Cartea de față vine ca un rezumat sau chiar o completare a celorlalte două, „Punk Requiem” și „Povestiri din garaj”, care sînt niște oglinzi ale realităților din Timișoara, din Banat, de la sat, din pustă, cărți pe care, atunci când le citim, avem impresia că le-am scris noi înșine, în bună parte. „Timișoara are un singur tramvai, pe care îl tragem noi, ca niște cai atemporal”, spune Goran; „Timișoara are o singură stradă pentru care oamenii au găsit diferite nume, Timișoara vorbește o singură limbă în care oamenii cântă diferit”. Destinele mărunte și aparent insignifiante ale oamenilor de rând, obiceiurile și vorbele lor lipsite de sens, dar încărcate cu esență, speranțele lor golite de orice noblețe sau înălțătoare râvnă sînt carnea de tun sau indispensabila masă de manevră pentru conturarea unui portret realist al orașului, a unui portret care nu mai îmbătrânește, sau, cel puțin, rămâne neschimbat decenii întregi.

Practic, prefața ar fi fost posibilă chiar și printr-o simplă înșiruire a versurilor la libera alegere, cartea fiind în sine o prefață sau o postfață a orașului nostru.

Barurile, bluesul, rockul, Revoluția, postrevoluția, Poli Timișoara, cartierele, flora umană, satul, viața cu vechituri. Ca un Carpați fără filtru pentru care nu mai există scrumiere, dar după a cărui plăcută lovitură în piept la inhalare tânjim cu toții. Perioada de occidentalizare a orașului a fost trăită, și încă mai este, în ungherele sale cele mai intime, ca o perioadă de derivă care s-a conturat astăzi printr-o corcire necontrolată a lumilor, a valorilor și a nonvalorilor, a caracterelor, a urbei cu suburbia. Stratificarea populației este încă un subiect delicios abordat de Mrakić, de la animalizarea

nestingherită a păturii muncitoare, acum nemuncitoare, până la indiferența, tupeul și nelipsita derivă. Naufragiul în sine este o stare de fapt continuă, nu o catastrofă.

Detaliile, sumedenia de detalii, imensa capacitate de memorare a diverselor situații, a zilelor, a orelor, a oamenilor și a neoamenilor, spun că aceste cărți despre Timișoara și Banat, sau chiar despre Serbia, au putut fi scrise doar de cineva care și-a asumat rolul de martor ocular și care, pe drept sau pe nedrept, a iubit acest oraș, care între timp s-a transformat „într-o cântăreață ce zâmbește rujată strident de pe coperțile vechilor casete”.

În Timișoara noastră, „stolul de porumbei de la Agronomie își ia speriat zborul căcându-se nestingherit pe oameni și speranțele lor”.

În Timișoara noastră, „îmbătrânim urât ca niște buchete aruncate de garoafe în scorbura blocului blazat și taciturn”.

În Timișoara noastră, „șoferul de autobuz e cel mai fericit când în locul călătorilor plimbă doar numele scrijelite pe scaune”.

În Timișoara noastră, „un angajat al supermarketului împinge un șir de cărucioare ca pe o coloană de condamnați dintr-un lagăr al bunăstării”.

În Timișoara noastră, „în loc de șampanie ne pregătim să deschidem niște sticle de sânge spumant”.

Fără declarații de dragoste sau injurii, fără patetisme și lubrifianți lirici, fără ultimatumuri și jurăminte de credință, Goran spune simplu că:

„știi că atâta timp
cât încă mai văd duminica dimineața
Dacii papuc sau camionete
care transportă prin Timișoara
butoaie de prune legate cu curele,

înseamnă că vechiul Banat încă n-a murit
indiferent cine îl înhamă
sau cine îl bate
ca pe calul din visul lui Raskolnikov”.

Borko Ilin

1.

UN CER CU DEMISOL

Nevoia de a fi diferit, atât de tipică subculturii punk, nu provine din fuga de realitate sau responsabilități, ci din dorința de a nu fi părtaș la dezastrul care ne înconjoară.

Damir Pavić – Septic (Subotica)

BULEVARDUL GHEORGHE LAZĂR

Peste acest oraș se va așterne cândva un alt oraș
iar noi vom fi dați uitării
ca un meci din campionatul județean
ca un concert punk nefilmat de nimeni
vor rămâne doar niște umbre închinând
deasupra fostelor pulturi
oameni noi vor domni peste oameni noi
roboți dereglați și proletari apatici
stăpâni de sclavi și stăpâni de stăpâni
potăi râioase cu caninii tociți
muște survolând viermii de pe tejghele
carne tocată în purgatoriul măcelăriei

cobor din firobuzul 18 și intru în tramvaiul 7
trec pe lângă cetățeni care stau la coadă la covrigi
elevi stresați sau nepăsători
vagabonzi stelari căzuți printre blocuri
pierduți în labirintul tastaturilor
mă lovesc de angajați care lucrează pentru firme mari
își caută un rost în mușuroaiele dezamăgirii
urcă și coboară scări invizibile
„sîntem niște sărăntoci ai umorului
niște valize de unică folosință”
îmi zice un vechi coleg de liceu
miroase a cafea și a cărți ciudate
americani, nemți, ruși și japonezi smintiți
ascultă bluesul meu din Banat
orașul putrezește încet ca un stârv de fier-beton
iar eu v-o spun cu șarmul ironic al luzărului
și cu tot pacifismul meu cinic:
există un soare pentru fiecare bulevard subteran.

EXISTA UN SOARE PENTRU FIECARE BULEVARD SUBTERAN

GRAFURI VECHI

Grafuri vechi din alte ere
epistole efemere

picură din armături
dulci și lirice scursuri

gânduri, fețe de bufoni
pe-un ecran de fier-beton

printre pietre, peste dale
se scurg metafore stradale

ziduri vechi, bătute maluri
de erecte idealuri

pe grotele mari cu lifturi
bâze, epigrame, știfturi

cu condeiul plumburiu
graferi anonimi tot scriu

mesaje care zilnic mor
sub smalțul inchizitor

în vid desene vechi dispar
ucise de moloz și var

pe garaje și centrale
rânjete, picturi murale

lacrimi, zâmbete rupestre
incantații sub ferestre

între noi, lună și soare –
băătorul de covoare

bate, bate cu furie
crepusculul din pruncie

pe nocturnele alei
se nasc patimi și idei

unde grele dimineți
se sprijină de pereți

grafuri ce le știm de mici
dispar ca vechi și buni amici

lansând din ghene și pubele
mesaje către sori și stele

cu sprayuri ce curg prin vene
se-nșiră zilele obscene

ei tot șterg, dar eu tot cred:
„Punk's not dead...”

.....

„Punk's not dead“.

URNA

În mileniul trecut au spus că-n mileniul ăsta
în secolul trecut au spus că-n secolul următor
deceniul trecut a fost numit
deceniu de sacrificiu
față de cel ce urmează
acum patru ani au spus că peste doi ani
anul trecut au spus că la anul
în ianuarie au spus că-n iunie
în iunie au spus că-n noiembrie
în noiembrie au spus că-n ianuarie
și tot așa
dintr-o moarte în alta

democrații au venit în locul autocrațiilor
meritocrații au venit în locul democrațiilor
tehnocrații au venit în locul meritocrațiilor
după care am realizat că de fapt
nicio clipă n-am scăpat de cleptocrați

cei slabi au plecat grași
cei tineri au plecat bătrâni
cei curați au plecat murdari
cei demni au plecat mișei
cei cutezători au plecat lingăi
cei temerari au ieșit pe ușa din spate
cei vii s-au întors morți

astăzi ne spun că, sigur, mâine
mâine ne vor spune că poimâine
poimâine că săptămâna viitoare
apoi luna viitoare, anul viitor
deceniul, secolul, mileniul următor

și tot așa
în timp ce noi admirăm mizeria de ieri
de alaltăieri, de săptămâna trecută
de anul trecut, din deceniul trecut
din secolul și mileniul trecut

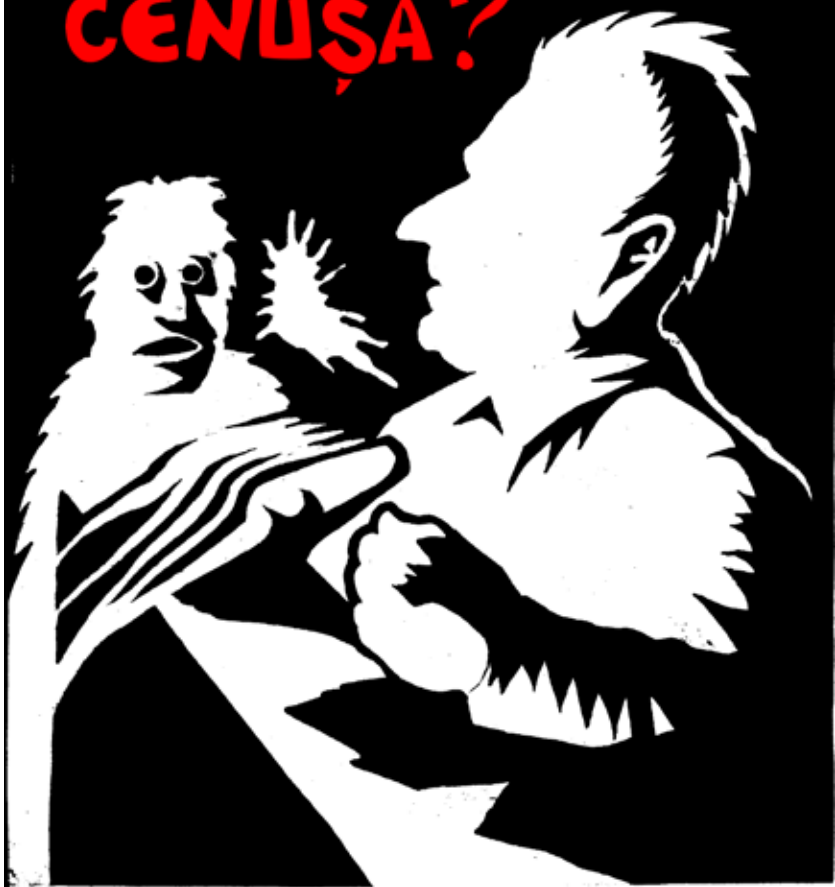
astăzi e dezastruoasa moștenire
mâine sabotajul trădătorilor
poimâine ingratitudea semenilor
răspoimâine estul
săptămâna viitoare vestul

urli de plăcere sau de durere
depinde de care parte
a biciului te afli
cu puterea furi
cu opoziția înjuri
și tot dai și luptă
și tot luptă și dai
care picătură chinezească
o fi mai bună
te întrebi știind
că tot cei din urnă
vor fi cei dintâi

în spatele tău se întinde istoria
în față, iarăși, ți se închide ușa
ce va rămâne atunci când zeii
scutura-vor urna puterii?

Votul
sau cenușa?

**VOTUL
SAU
CENUŞA?**

NOTE BIOGRAFICE

Goran Mrakić s-a născut pe 19 iulie 1979 la Sânnicolau Mare. A terminat școala generală în localitatea Variaș (1993), liceul „Dositej Obradović” din Timișoara (1997) și Facultatea de Litere, Istorie și Teologie din cadrul Universității de Vest (Secția istorie-lb. italiană, 2001). A lucrat timp de 15 ani ca redactor al ziarului de limba sârbă, „Naša reč” („Cuvântul nostru”). În prezent ocupă funcția de director al editurii Uniunii Sârbilor din România. A primit în decursul anilor mai multe premii și distincții literare în România și Serbia (premiul „Radoje Domanović”, premiul „Vladimir Bulatović – VIB”, premiul filialei Timișoara a Uniunii Scriitorilor din România pentru debut în proză etc). Cărți publicate: „Romantična hirurgija” („Chirurgie romantică”, poezii, lb. sârbă, 2003), „Huliganske balade” („Balade huliganice”, poezii, lb. sârbă, 2006), „Srpski hard-koreni” („Rădăcini sârbești hard-core”, aforisme, lb. sârbă, 2008), „Teroristički kontranapad/Contraatac terorist”, aforisme, ediție bilingvă, 2013), „Punk requiem” (proză scurtă, lb. română, 2015), „Banatski tvor” („Dihorul bănățean”, proză satirică în dialectul sârbilor mureșeni, 2017), „Moj rodni kraj sveta” („Apocalipsa mea de baștină”, aforisme, lb. sârbă, 2018), „Povestiri din garaj” (proză scurtă, lb. română, 2018). Este traducător din sârbă în română și viceversa. Lucrează și trăiește la Timișoara.

Cuprins

<i>Sânge spumant în loc de șampanie</i>	5
<i>(Borco Ilin)</i>	
1. UN CER CU DEMISOL	11
Bulevardul Gheorghe Lazăr	13
Grafuri vechi	15
O albastră	17
Rutina haosului	20
Semifinală	22
Piața Flavia	24
Biogaz	26
Cimitirul de pe Lipovei	28
Atenție, se lucrează pe acoperiș	30
Fostul Bulevard Lenin	33
Calea Aradului	35
Leto	37
Ștrandul „Textila”	39
Prima zi de toamnă în Banat	42
Femeia cu ogarul	43
Ronaț – Jazz	44
Hot-dog	46
Hornarul de pe Strada Preyer	47
Hora (Re)Unirii	48
Caietul de sarcini	49
Străzile șvăbești	52
Über Alles	54
Ocska Piac	59
Vrăjitoarea din bucătăria de vară	60
Rattus Norvegicus	62
Așa s-a călit oțelul	64
Capacele de bere	67
16 Decembrie	70
17 Decembrie	71
Fuck the system	72
Gol	74

Pasarela	75
Fabrica 6 Martie	76
Coadă	77
Beții timișorene	79
2. BĂIEȚII DE LA CHIOȘC	81
Corigenție	83
Eat local, shit global	87
Anii '80	89
Două lapte și două zahăr	91
Cântăreața televiziunii locale	93
Prima zi de lucru	96
Recycle bin	99
Dimineață de martie	101
Muncitorul	102
Biserica Neagră	103
Prăpădilă	105
Bună zâua	107
Arhanghelul Smardoi	108
Omul de sub mașină	109
Saturn '92	111
După ploaie	114
Tranzistorul și barosul	116
Frizeria	117
Băieții de la chioșc	118
Jingle bells	122
Spălătoria auto	123
Ventuza	124
Disco	125
Oameni	128
Pistol cu apă	129
Duminica	131
Când se lua curentul	132
Cooperativa dinamo	134
Femeia de serviciu	135
Expresul de noapte	136
Dopul de plută	137

Dimineață de noiembrie cu Lou Reed	139
Los pollos hermanos	140
Dacia servis	141
Mai toarnă una...	142
Conserva cu creveți	144
Ora de (ne)liniște	145
Stat polițienesc	146
Party	149
Veteranul de război	151
Muncitorii chinezi	153
Măturătorul	154
3. INSTRUCȚIUNI DE NESUPUNERE	155
Sfântul casei	157
Mirosul (ne)plăcut de ceapă	160
Bunavestire	162
Bomber Jacket	164
Râia	167
Peisaj cu pepene galben	169
Acordeonistul din Șumadija	171
Caffe Balkan	174
Târgul de carte	176
Yugonostalgia	178
Moartea lui Don Quijote în Balcani	180
Paznicul de noapte	183
Cușca de iepuri	184
4. ZGOMOTUL NEGRU	191
Cercul	193
Bad Poetry	195
Parfumul zilei de ieri	196
Borna kilometrică	198
Liftul	199
Oglinzi	200
Attila	202
Bucătăria unui Gopnik	203
Grătarul de duminică	205

Bauhaus	207
Backstage	209
Ora închiderii	210
Facebook	212
Tatăl vitreg	213
Cămașa de forță	214
Ziare vechi	215
Atomic	216
Pitbull	217
Tattoo	218
Ursarul	219
Om de nimic	221
Tango	222
Coperta discului de vinil	223
Cu numele în deșert	225
Contrasens	227
Flower Power	229
America	230
Ruga giroceană	231
Cimitirul auto	233
5. ÎN SPATELE CAGULEI	235
Campania electorală	237
Perestroika	239
Fratele meu, câinele	241
Biscuiți	245
Afganistan	249
Performance	252
În spatele cagulei	253
Urna	254
Note biografice	257